

Labākais, kāds vien var būt!

Plkv. Oskara Kalpaka un Latvijas brīvības cīnītāju piemiņas dievkalpojumā

Un notika, ka tanīs dienās Jēzus nāca no Nacaretas Galilejā un tika Jāņa kristīts Jordānā. ¹⁰ Un tūdaļ, no ūdens izkāpdams, viņš redzēja debesis atveramies un Garu kā balodi uz Viņu nolaižamies. ¹¹ Un balss atskanēja no debesīm: "Tu esi Mans mīļais Dēls, uz Tevi Man ir labs prāts." ¹² Un Gars Viņu tūdaļ aizveda tuksnesī. ¹³ Un Viņš bija tuksnesī četrdesmit dienas, un sātans Viņu kārdināja, un Viņš bija pie zvēriem, un eņģeļi Viņam kalpoja. ¹⁴ Pēc tam kad Jānis bija nodots, Jēzus nāca uz Galileju un sludināja Dieva evaņģēliju, sacīdams: ¹⁵ "Laiks ir piepildīts, un Dieva valstība ir tuvu atnākusi! Atgriezieties no grēkiem un ticiet uz evaņģēliju." (Marka ev. 1:9-15)

Duccio di Buoninsegna (ca. 1255, Siena,- 1319, Siena)
Kristus kārdināšana 1308-11
Tempera uz koka. Frick Collection. New York

Pirms divām nedēļām mēs visi bijām aizrāvušies ar ziemas Olimpiskām spēlēm. Sacensībās bija daudz momentu, kuros ietilpa visas iespējamās emocijas – uzvaras sajūsma un prieks, neveiksmes izmisums un sāpes, dusmas un draudzība. Bija mazas valstis, kuru sportisti panāca lielas lietas (kā piemēram Latvijas ledus hokeja komandas rezultāts pret Savienotām valstīm, vai Igaunijas trīs zelta medāļi) un bija lielas valstis, kuru presē cildinātie atlēti panāca diezgan maz (Bodie Miller vārds nāk prātā).

Bet bija daži sportisti, kuru lielākais panākums nebija tas, ko viņi spēja panākt sacensībā, bet ko viņi darīja un teica ārpus sacensības lauka. Ar saviem vārdiem un darbiem viņi mums daudz mācīja par godīgumu un patiesu varonību.

Varbūt visnozīmīgākais, ko varam mācīties no šiem mūsdienu populāriem varoņiem ir, ka varonība nav mērāma tikai ar uzvarām, bet ir manāma cilvēku dvēselē. Tas ir, ka varonība nav vienmēr *ko darām*, bet - *kas esam!*

Un šajā dienā, kad mēs, latvieši, pieminam vienu no mūsu tautas nozīmīgākiem varoņiem, gribu ar jums kopīgi pārdomāt, kas tāda varonības

dzīves priekšzīme tiešām ir. Varonības sēja ir mainījusies – tā nav vairs tikai vīrieša kārtas kareivja sēja, bet varonības piemērs un priekšzīmes ir atrodamas neparastās sejās un nesagaidītos cilvēkos. Seno varoņu dvēsele mājo daudzos citos, un izpaužas arī neparastos darbos un vārdos.

Man liekas, ka vislabāk to pierādīja Clara Hughes, kanadiešu ātrslidošanas 5 tūkstošu metru zelta medaliste. Viņa ir apbrīnojama atlēte – jau ieguvusi divus medāļus divriteņu sacīkstēs 1996. gada vasaras olimpiādē. Viņa tad pārgāja uz ātrslidošanu un Salt Lake City ziemas spēlēs ieguva divus medāļus. Un šī gada ziemas olimpiādē ieguva zelta medāli dramatiskā sacīkstē, kurā viņa ielika visu savu enerģiju un spēku, uzvarēja un tad sabruka, visus savus spēkus pilnīgi izsmeldama. Tāds pilnīgs un sevis nesaudzējošs centiens būtu bijis par sevi apzīmēts kā *varonīgs*. Bet Claras Hughes īstā varonība izpaudās vēlāk, kad viņa ziedoja 10 tūkstoš dolāru, no savas pašas naudas, bērnu palīdzības organizācijai. Ar savu dāvanu viņa mums visiem atgādināja, ka patiesa *varonība* nav nekad vienas personas goda ieguvums, bet ka *varonība* ir atrodama mūsu attieksmē pret līdzcilvēku. Varoņa mērķis nav lai iegūtu godu *sev*, bet lai panāktu mērķi un labumu, kas ir daudz lielāks nekā tikai viena cilvēka apmierinājums.

Pulkvedis Kalpaks nekad sevi necildināja, bet gan slavēja tos studentus, strādniekus un lauku puīšus, kuri veidoja šo varoņu bataljonu. Viņš saprata, ka tā nav viņa cīņa, tā ir Latvijas cīņa, un tā ir humanitātes cīņa. Ir skaidrs, ka uzvara ātrslidošanas sacīkstē, pat olimpiskās spēlēs, nav salīdzināma ar kara lauka cīņas uzvaru, un to nepieciešamo varonību, nedz ar brīvības cīņu nozīmi mūsu tautai. Bet tomēr, ar šo pašreizējā devumu, Clara Hughes mums atgādina, ko visi patiesie varoņi sevī jau atzinuši – ka uzvara ir nozīmīga tikai tad, ja tai ir ietekme pāri par mūsu pašu laikam un telpai.

Bet varonība nav atrodama tikai uzvarā, būtu tā kara laukā vai zelta medāļa platformā olimpiskās spēlēs. *Varonība* bieži atklājas ne panākumā pašā, bet godīgā un pilnīgā *centienā*. Kad 1918. gada 20. decembrī, korporāciju Selonijas un Tālavijas ierosmē, radās Studentu rota, kurā iestājās 216 vīri, no tiem 105 korporāciju locekļi,¹ nezinu cik daudzi no tiem tiešām ticēja sava mazā pulciņa spējā ko nozīmīgu un izšķirošu panākt. Un kad 3. janvārī, rītausmas agrā stundā, Oskara Kalpaka vadībā no Rīgas izsoļoja 220 latviešu karavīri, un 216 vīru Studentu rota,² lai izcīnītu tautas brīvību,

¹ Edgars Andresons, *Latvijas Vēsture 1914-1920*, (Daugava: Stockholm, 1967), 360.

² Andersons, *Latvijas Vēsture 1914-1920*, 379.

uzvara nebija nodrošināta, bet šo vīru pilnīgā nodošanās *centienam* gan bija neapšaubāma.

To uzsvēra arī šī mūsdienu apbrīnojamā sportista. Pēc savas uzvaras, Clara Hughes drošsirdīgi, bet bez pašdižošanās, teica par savu sportu un par saviem panākumiem: „Šis ir ko es daru. Un man nav jābaidās būt tai vislabākajai pasaulē!” (*This is what I do. And I should not be afraid to be the best in the world.*) Mēs varam šo drosmīgo apgalvojumu parafrāzēt un attiecināt uz kuru katru cilvēku un viņa dzīvi: Šis ir kas es esmu, un man nav jābaidās būt, tam vislabākajam, kāds vien varu – pat labākais pasaulē! Labākā skolotāja, labākais inženieris, labākā mājasmāte, labākais menedžeris, labākā zinātniece, labākais tēvs, labākā māte, labākais krustvecāks, labākais draugs, labākais Latvietis, labākais kristietis – labākais cilvēks! *Šis ir kas es esmu, un kādēļ man nevajadzētu censties būt vislabākajam!* Ir reti kāds, kam dzīvē ir jāapliecina sava varonība kara kaujas laukā. Bet mums visiem ir pienākums censties būt arvien labākiem – ģimenē, darbā, dvēselē.

Ir zīmīgi, ka tāda varonība nav mērāma pret *cit* cilvēku dzīvi, nedz citu spējām un dotībām. Ne. Kad nāksim Dieva soģa krēsla priekšā, mums ikkatram būs jāatbild par to, ko paši esam darījuši, kā *paši* esam *savu* dzīvi novadījuši, un ne ko citi ir darījuši. Varoņi – mūsu tautas varoņi, kā pulkvedis Kalpaks – un citas priekšzīmīgas personas – var mūs inspirēt, motivēt un mācīt. Bet beidzot, ikkatram ir jādzīvo sava dzīve, ir jācenšas un jācīnās *savas dzīves cīņās laukos*. Katram ir jābūt varonim savā dzīvē, pēc savām spējām un atsaucoties uz savas dzīves izaicinājumiem.

Viens spilgts ikdienas varonības piemērs, ko redzējām šajās olimpiskās spēlēs, bija viens cilvēks, kuru ne tik senā pagātnē, neviens nebūtu uzskatījis par varoni, nedz pat viņam devuši iespēju pierādīt savu varonību. Tas bija Vancouver pilsētas galva *Sam Sullivan*. Ievainots slēpošanas nelaiemes gadījumā, paralizēts, tikai spējīgs mazliet rokas lietot, viņš cieta smagu depresiju pēc sava ievainojuma, vēlējās darīt pašnāvību, bet tad nolēma kļūt par labāko un spējīgāko cilvēku, kāds vien varēja būt – pat ar viņa ļoti smagiem fiziskiem ierobežojumiem. Man liekas ka *Sam Sullivan*'s savā veidā arī izteica to, ko Clara Hughes bija teikusi: Šis ir kas es esmu – ar visām manām spējām, un arī ar visām manām vājībām. Un es centīšos būt tas vislabākais.

Ir zīmīgi, ka pulkveža Kalpaka piemiņas dievkalpojums vienmēr iekrīt baznīcas Ciešanu jeb Gavēņa laikā, parasti tā laika sākumā. Un šis pirmās Gavēņu laika svētdienas tradicionālais evaņģeliju lasījums stāsta mums par Jēzus kārdināšanu tuksnesī. Un kaut gan visi evaņģeliju kārdināšanas atstāstījumi atšķiras viens no otra, viens gan viņiem ir kopīgs: kārdinājumos Jēzum ir būtībā jāatbild uz jautājumu: *kas es esmu?* Vai es esmu tas, caur kuru Dieva svētība ienāks cilvēku dzīvē? Vai es centīšos kļūt par labāko, vai padošos zemākajam aicinājumam un pazemināšu sevi? Viņam pašam sev bija jājautā: kas es esmu, un vai baidīšos censties būt tas, ko Dievs ir nodomājis lai esmu?

Man liekas, ka tas ir mums visiem dzīves lielākais kārdinājums – *necensties būt vislabākajam, necensties izpildīt Dieva gribu un nodomu savā dzīvē.* Reizēm liekas, ka mēs arī ikkatrs atrodamies kādā dzīves tuksnesī, kur kārdinātājs nemitīgi čukst ausī: „*tas ir pietiekami labi, neviens taču to neredzēs, neviens neievēros, nepūlies, necenties, - nerūpējies par citiem, gādā vispirms pats par sevi!*” Tādus un līdzīgus kārdinājumus dzirdam katru dienu, katrā darbā un dzīves laukā.

Bet varonība parādās šī kārdinājuma izturēšanā. Varonība ir tā spēja skatīties dzīves izaicinājumos, pretiniekos, problēmās un kārdinājumos un teikt: *še es esmu. Un kādēļ man baidīties būt vislabākajam.* Jēzus kārdināšanas stāsts Svētos Rakstos ir varonības priekšzīme, kurā cīņa pret ļauno tiek izturēta un Dieva dzīves svētums un cilvēces augstākās tieksmes tiek apliecinātas. Šodien mēs pieminam arī tos, kuru dzīvē šīs svētās cīņas varonība atspīdējusi cilvēku sejā. Un starp tiem ir Oskars Kalpaks un viņa bataljona studenti un kareivji.

*Prāv. emer. Dr. Fritz Traugott Kristbergs
2006. gada 5. martā,
Gavēņa laika 1. svētdienā
Sv. Jāņa baznīcā Toronto*

Toronto korporāciju
kopas prezidijs un godu
sardzes 2006. gada plkv.
O. Kalpaka piemiņas
dievkalpojumā.

